

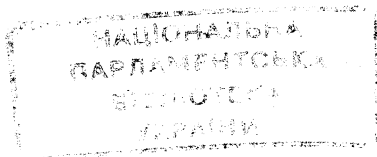
2 52

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ІМЕНІ В. М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА НАН УКРАЇНИ

2935783
к
17.16
ММ

ЧЕТВЕРТІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ

*Матеріали
Міжнародної наукової конференції
3 – 4 квітня 2008 р.*

Київ 2008

*Друкується за рішенням вченої ради
Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України (протокол № 6 від 16 червня 2008 р.),
Інституту політології та права
НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол № 10 від 11 червня 2008 р.).*

Редакційна колегія:

- Андрущенко В.П.* – академік АПН України, доктор філософських наук, професор, ректор НПУ ім. М.П. Драгоманова (співголова Редакційної колегії);
- Шемшученко Ю.С.* – академік НАН України, доктор юридичних наук, професор, директор Інституту держави і права ім. В.М. Корецького, (співголова Редакційної колегії);
- Андрусихин Б.І.* – доктор історичних наук, професор, академік УАІН (заступник голови Редакційної колегії);
- Бошицький Ю.Л.* – кандидат юридичних наук, професор;
- Акуленко В.І.* – доктор юридичних наук, професор;
- Бабкін В.Д.* – доктор юридичних наук, професор, академік УАПН;
- Андрійко О.Ф.* – доктор юридичних наук, професор;
- Бобровник С.В.* – кандидат юридичних наук, професор;
- Бучма О.В.* – кандидат філософських наук, доцент (відповідальний секретар);
- Волинка Г.І.* – доктор філософських наук, професор, академік УАПН;
- Калужний Р.А.* – доктор юридичних наук, професор;
- Бабкіна О.В.* – доктор політичних наук, професор, академік УАПН;
- Булда А.А.* – доктор педагогічних наук, професор;
- Омельченко І.К.* – кандидат юридичних наук, доцент;
- Онщенко Н.М.* – доктор юридичних наук, професор;
- Опришко І.В.* – кандидат юридичних наук, професор;
- Пархоменко Н.М.* – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;
- Горбатенко В.П.* – доктор політичних наук, професор, академік УАПН;
- Тітов Ю.Г.* – суддя Верховного Суду України;
- Марущак А.І.* – кандидат юридичних наук, доцент;
- Ярошенко В.С.* – директор Державного центру зайнятості.

Ч 50 Четверті юридичні читання: Матеріали Міжнародної наукової конференції 3-4 квітня 2008. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 476 с.

У збірнику вміщені статті, в яких розглядаються актуальні проблеми наукових досліджень викладачів, докторантів, аспірантів, студентів навчальних закладів та наукових установ України, які працюють в галузі юридичних наук.

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ ЯК НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ РОЛІ ДЕРЖАВИ

Необхідність докорінних змін якісних характеристик соціально-економічного середовища підприємницької діяльності та стимулювання перспективних напрямів її інноваційного розвитку, вимагають переосмислення ролі підприємницького потенціалу держави в процесі трансформаційних перетворень економіки України.

З розвитком суспільства, зі змінами в структурі суспільного виробництва, зрушеннями в його технічній базі, актуалізацією тих або інших сфер громадського життя відбуваються розвиток, збагачення, уточнення ролі та функцій держави. Даний процес іде по наступних напрямках: послідовний перехід від прямих до непрямих методів регулювання економіки; різке посилення соціальних функцій держави, її ролі в регулюванні соціальних процесів, починаючи із встановлення мінімальних ставок оплати праці, у тому числі погодинних, обов'язкових для будь-якого підприємця незалежно від форми, власності й національній приналежності; визначення прожиткового мінімуму, тривалості робочого часу й часу відпочинку, гарантованих відпусток; рішення складних соціальних проблем, таких, як комплекс взаємин праці й капіталу, соціальне партнерство, зменшення невинуватеної диференціації в доходах населення, забезпечення стабільності в суспільстві.

Державне підприємництво відіграє ключову роль у визначенні соціально-економічного розвитку країни. В Стратегії економічного і соціального розвитку України (2004–2015 рр.) “Шляхом Європейської інтеграції” щодо державних підприємств та державної власності визначено інноваційні моделі розвитку (стан та розвиток критичних, ресурсозберігаючих, енергетичних, ракетно-космічних та авіакосмічних технологій, технологій воєнно-промислового комплексу, нові матеріали та біотехнології, державна політика у сфері науки та технологій, основні напрямки розвитку наукомісткого виробництва (розділ 5)); вказані пріоритети структурно-інноваційної перебудови промисловості (розділ 6); підвищення ефективності транспортної інфраструктури та реструктуризацію дорожнього господарства (розділ 9); стратегію інституційних перетворень (розділ 12) [2].

Державне підприємництво може бути визначено, за Ф. Енгельсом, як державне управління виробництвом, яке засноване на вищій формі капіталістичного усупільнення господарства – державній власності. Буржуазну державу, яка виконує функцію управління, він називав “сукупним капіталістом”, підкреслюючи тим самим, експлуататорський характер державного підприємництва [1, 290].

На нашу думку, державне підприємництво – це ініціативна та організаційно-господарська діяльність держави, яка ґрунтується на державній власності, метою якої є

соціальне забезпечення населення, створення суспільних благ та боротьба з зовнішніми ефектами, займається відстоюванням власних інтересів в процесі створення підприємств та управління ними.

Згідно даних статистичного довідника в Україні кількість суб'єктів ЄДРПОУ становила: у 2004 р. – 981054, з них 8020 – державних підприємств; у 2005 р. – 1023396, з них 7752 – державних підприємств; у 2006р. – 1070705, з них 7562 – державних підприємств. На початок 2007 року кількість суб'єктів ЄДРПОУ становила 1133200, з них 7359 державних підприємств [3, 52].

Зменшення кількості державних підприємств відбувається внаслідок їх низької ефективності, причинами якої є: відсутність конкуренції для державних підприємств; відсутність загрози банкрутства; спустошення державної казни, при їх утриманні.

Серед основних рис державного підприємництва слід виділити наступні: 1) існування на основі на державній власності; 2) держава ставить перед своїми підприємствами крім комерційних, ще й соціально-економічні цілі, насамперед, соціальне забезпечення населення; 3) державне підприємництво повинно мати значно більші розміри (фінансова нестабільність приватного сектора; нерентабельність підприємств, які потребують санації та ін.); 4) створення умов для забезпечення економічної рівноваги; 5) переорієнтація функцій державних підприємств з виконання планових завдань на рентабельність та ринкову кон'юнктуру у зв'язку з переходом до ринкової економіки.

Серед функцій державного підприємництва, слід виділити наступні: забезпечення умов здорової конкуренції і регулювання ціни на певні види суспільного продукту; забезпечення надходження на ринок необхідного набору товарів та послуг шляхом заповнення економічних ніш у виробництвах, які є неприбутковими, а тому непривабливими для приватного сектора; коригування розподілу ресурсів з метою вдосконалення суспільного виробництва.

Державне підприємництво відіграє важливу соціально-економічну роль в трансформаційних процесах. Воно активно впливає на державний сектор економіки, сприяє розвитку економічної інфраструктури, активно діє в малорентабельних та нерентабельних галузях, дає можливість сконцентрувати ресурси на вирішальних напрямках розвитку національної економіки, забезпечує державний контроль над природними монополіями та мобільність у вирішенні ряду макроекономічних проблем. Перевагами державного підприємництва є, по-перше, доступність здійснення міжгалузевої координації діяльності і, по-друге, можливість використання ефекту масштабу.

Таким чином, за умови регулюючого впливу держави позитивні функції ринку роблять його ефективною системою, а чітко визначена державна політика, спрямована на створення самодостатньої макросистеми, забезпечує якість перетворень. І всупереч радикальній неоліберальній доктрині з її принципом “чим менше держави, тим краще”, організація системи державного регулювання і державного підприємництва в країнах

світу спростовує догму про безперечну неефективність держави, демонструючи необхідність посилення її ролі та присутності в економіці сучасного суспільства.

Державне підприємництво охоплює галузі, в яких приватні фірми не завжди вважають бізнес вигідним в цій сфері. До сфер державного підприємництва відносяться енергетика, теплопостачання, газопостачання, транспорт, зв'язок, телекомунікації, фінансування і розвиток наукової, виробничої та соціальної інфраструктури (освіта, охорона здоров'я).

Масштаби державного підприємництва в економічному житті країни залежать від особливостей національної економіки та тих задач і цілей, які постають перед нею. Граничні значення державного підприємницького сектора в сучасній ринковій економіці знаходяться в межах 30-35% за інтегральним показником. Показники є індивідуальними для кожної країни, залежно від історичних, політичних, фінансових, технічних обставин. Також, вони зумовлені етапом соціально-економічного розвитку країни та забезпеченням соціальної стабільності в суспільстві. Масштаби державного підприємництва в Україні є мінливими та нестабільними.

Економіка України, яка впроваджує ринкові відносини, не зможе обійтися без державного підприємництва. Проблема лише в його масштабах та сферах поширення та економічних межах. В Україні інституціональна перебудова здійснюється за ініціативою і підтримкою держави. Сьогодні створюються умови для подальшого сталого розвитку. З метою прискорення переходу від спаду до економічного зростання необхідно: відмовитися від згубного уявлення про державу як про надбудову над економікою самостійних суб'єктів, у сфері державного регулювання виділити пріоритетними напрямками макроекономічне планування та довгострокові програми модернізації і національної економіки, орієнтовані на створення сприятливих умов для піднесення виробництва, забезпечення суспільних потреб і соціальних гарантій. У сфері державного підприємництва держава має стати конкурентоспроможним власником, виконуючи підприємницькі функції в межах окремих підприємств.

Література:

1. *Маркс К., Енгельс Ф.* Сочинения. 2-е изд. [В 30-ти томах], Т.20 – Москва. – 1963. – С. 290.
2. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) “Шляхом Європейської інтеграції” / Авт. кол.: А.С.Гальчинський, В.М.Гесець та ін.; Нац. ін-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
3. Україна у цифрах. Статистичний довідник. Київ.-Видавництво “Консультант” – 2007. – 239 с. – С. 62.

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ДО УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ “ЧЕТВЕРТІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ”	3
<i>Пилипчук В. Г.</i> ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ І ЗАГРОЗИ ТА РОЛЬ ДЕРЖАВИ І ПРАВА У ЇХ ПОДОЛАННІ	7
<i>Бошицький Ю. Л.</i> ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ	11
<i>Андрусихин Б. І.</i> ПРАВОВА КУЛЬТУРА МОЛОДІ ЯК ЗАСІБ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ	19
<i>Оніщенко Н. М.</i> СПРИЙНЯТТЯ ПРАВА ТА СУСПІЛЬНИЙ РОЗВИТОК В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	23
І. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; КАНОНІЧНЕ ПРАВО; ФІЛОСОФІЯ ПРАВА: ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ	
<i>Демічева В. В.</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОЛІСТРУКТУРНОГО ПОНЯТТЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ.....	27
<i>Чміль В. В.</i> СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ ЗАКОНОТВОРЧОСТІ, НОРМОТВОРЧОСТІ ТА ПРАВОТВОРЧОСТІ.....	29
<i>Федорчук О. В.</i> ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ АВТОМОБІЛЬНОЇ ІНСПЕКЦІЇ УКРАЇНИ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	31
<i>Устимова Т. В.</i> ПОШУК ОПТИМАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ	36
<i>Токарчук О. В.</i> УЧАСТЬ С. ШЕЛУХІНА У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНИХ ІДЕАЛІВ ПЕРІОДУ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ (1917-1921 РР.).....	38
<i>Совенко Б. В.</i> ШЛЮБНО-СІМЕЙНІ ВІДНОСИНИ КРИЗЬ ПРИЗМУ КАНОНІЧНОГО ПРАВА.....	41

Мілімко А.А.

ДОВКІЛЛЯ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ..... 350

Донець О.В.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ
ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ..... 352

Бакаліньська О.О.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ
АНТИКОНКУРЕНТНИМ УЗГОДЖЕНИМ ДІЯМ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ..... 354

Дроздюк Т.М.

ЩОДО ПИТАННЯ НАБУТТЯ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ
ЮРИДИЧНИМИ ОСОБАМИ..... 356

Дорошенко І.В.

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПІДПРИСМНИЦТВО
АГРАРНОГО СЕКТОРУ..... 358

VI. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО; ПУБЛІЧНЕ, ПРИВАТНЕ, ГУМАНІТАРНЕ

Дубчак Л.С.

ПРАВО НА ЖИТТЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ:
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ..... 361

Льовін А.В.

КОМІТЕТ ЦАНГЕРА ТА ТЛУМАЧЕННЯ ДОГОВОРУ
ПРО НЕРОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЯДЕРНОЇ ЗБРОЇ..... 364

Кулько А.В.

ОСНОВНІ СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ВИКОРИСТАННЯ ДУНАЮ 366

Ісакова В.М.

ПРАВОВА ПРИРОДА ГРОМАДЯНСТВА КВАЗІДЕРЖАВ
НА ПРИКЛАДІ ЄВРОСОЮЗУ 368

Райчева В.Р.

ПРИНЦИП СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ
ТРАНСКОРДОННОГО ВПЛИВУ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ..... 370

Поєдинок О.Р.

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ
ЖІНОК-БІДЖЕНЦІВ 372

Губань Р.В.

КОНЦЕПЦІЯ ДІАЛОГУ МІЖ ЦИВІЛІЗАЦІЯМИ
В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ І ПРАВА ЛЮДИНИ..... 375

**VII. ЕКОНОМІКА, ПОЛІТИКА ТА ПРАВО В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ:
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК І ВЗАЄМОУМОВЛЕНІСТЬ**

Савич В.О.

ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 378

Біленко В.А.

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У СУЧАСНИХ ПРОЦЕСАХ ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ
ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ 380

Бурмака М.П.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ЗЕМЛЯЦЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ 383

Гош О.П.

ПРАВО І ПОЛІТИКА ЩО ІГНОРУЮТЬ ЕКОНОМІКУ 386

Коссе Д.Д.

ПРАВОВА СУТНІСТЬ ТА ВИДИ РЕЖИМІВ
В ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ 389

Петришина Н.В.

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА
В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ ЯК НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ
ЕКОНОМІЧНОЇ РОЛІ ДЕРЖАВИ 392

Радченко В.В.

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ЕКОНОМІКИ, ПОЛІТИКИ ТА ПРАВА
В ТРАНСФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ УКРАЇНИ 395

Цанко О.М.

“ПОЛІТИЧНЕ” МАСОНСТВО В УКРАЇНІ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ. 398

Штундер І.О.

ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 403

Довгань Л.А.

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ
МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ 407

Загоруй Г.В.

ПРО ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ НАЦІЇ
В БАГАТОНАРОДНІЙ КРАЇНІ 409

Заровний О.В.

КОНСТИТУЦІЙНІ АКТИ, ЯК РЕЗУЛЬТАТ ВЗАЄМОДІЇ
ПОЛІТИЧНОЇ ВОЛІ СУБ'ЄКТІВ ПОЛІТИКИ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ 412

Золін А.О.

РАЙОНУВАННЯ ЯК МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ
РЕГІОНАЛЬНИХ ПОЛІТИЧНИХ СУБКУЛЬТУР В УКРАЇНІ 414